

Beslissing van de Raad voor de Journalistiek

over de klacht van

Uplace

tegen

De Morgen, DeMorgen.be en De Boeck

Met een brief van 3 april 2015 dienen meester Elke Swaenepoel en meester Chris Declerck, namens hun cliënt Uplace, een klacht in tegen De Morgen, DeMorgen.be en journaliste Ann De Boeck. Aanleiding is een artikel in De Morgen van 12 februari 2015 met als titel “ ‘Uplace vergroot kans op kanker’ ”, en als ondertitel “Expert waarschuwt voor schadelijke gevolgen van extra verkeer rond winkelcomplex” en op DeMorgen.be van dezelfde dag onder de titel “ ‘Uplace vergroot kans op kanker’ ”. De heer Geert Van Hecke, stafmedewerker journalistieke deontologie bij De Persgroep, antwoordt met een brief van 7 mei 2015, waarop meester Swaenepoel en meester Declerck repliceren met een brief van 11 juni 2015. Een rapporteringscommissie van de Raad voor de Journalistiek heeft een hoorzitting gehouden op 23 juli 2015. Meester Swaenepoel en meester Declerck woonden de zitting bij, samen met bedrijfsjurist Matthias Van Dorpe en communicatieverantwoordelijke Mieke De Sutter van Uplace. Namens De Morgen waren Geert Van Hecke en Ann De Boeck aanwezig.

DE FEITEN

Het artikel gaat over de gezondheidsrisico's die het extra verkeer rond het geplande winkelcomplex Uplace kan veroorzaken. Het verwijst naar de nota van een deskundige aan de Gewestelijke Milieuvergunningscommissie (GMVC) en citeert cijfers uit de nota. Volgens het artikel gaf de GMVC paradoxaal genoeg een gunstig advies over Uplace, omdat experts het project vanuit hun eigen vakdomein evalueren.

Het artikel verwijst ook naar een standpunt dat de Vlaamse regering twee dagen later zou innemen over een negatief arrest van de Raad van State over het Gewestelijk Ruimtelijk Uitvoeringsplan (GRUP), en naar een debat daags nadien in het Vlaams Parlement over de mobiliteitsimpact van Uplace.

DE STANDPUNTEN VAN PARTIJEN

Klager noemt het artikel, en vooral de titel, niet waarheidsgetrouw. De titel maakt geen onderscheid tussen het project Uplace en de problematiek van extra verkeer en fijn stof, terwijl de nota van de deskundige dat wel doet. Bovendien vermeldt het artikel op de website enkel de titel en niet de ondertitel. Het artikel vermeldt ook de nuanceringsen uit de nota niet, terwijl de auteur zelf schrijft dat ze gebaseerd is op veronderstellingen die het voorwerp kunnen zijn van discussie. Verder geeft het artikel als enige reden van het gunstige advies van de GMVC dat experts het project vanuit hun eigen vakdomein evalueren, alsof er geen andere redenen zouden kunnen zijn voor het positieve advies. Zo rept de krant met geen woord over de motivatie van de positieve beslissing van de GMVC.

Klager vindt ook dat de journaliste niet onafhankelijk heeft gehandeld en vanuit politieke motieven bewust de besluitvorming heeft proberen te beïnvloeden. Dat blijkt volgens klager uit het feit dat het artikel andere, voor Uplace positieve nota's en adviezen niet vermeldt. Ook

de timing verraadt volgens klager partijdigheid. De nota waarover het artikel gaat, was op het moment van publicatie al meer dan vier maanden oud, en bovendien al afgewezen door de GMVC. Dat De Morgen er toch nog mee uitpakte, kan volgens klager niet anders dan toegeschreven worden aan politieke bedoelingen. Bovendien zou de Vlaamse regering twee dagen later niet beslissen over de milieuvergunning, maar over het GRUP. Het artikel was dan ook naast de kwestie.

Klager vindt ten slotte dat De Morgen voor publicatie een kans op wederhoor had moeten geven, wat niet gebeurd is, terwijl een tegenstander van Uplace wel mocht reageren.

De Morgen zegt dat het artikel paste in een reeks in de aanloop naar de beslissing van de Vlaamse regering over het GRUP. Het artikel gaat over de politieke besluitvorming rond Uplace en niet over Uplace zelf. De journaliste kijkt achter de schermen van politiek en lobbying en dat is journalistiek relevant. Ook de timing was relevant gezien de nakende beslissing van de Vlaamse regering over het GRUP en het debat in het Vlaams parlement over de mobiliteitsimpact van Uplace. De aandacht voor de nota van de deskundige ligt in de lijn daarvan. Bovendien was de inhoud van de nota nog niet bekend, wat berichtgeving des te relevanter maakte, ook al werd de nota niet weerhouden door de GMVC. Het artikel wilde immers net aantonen dat kritische nota's over Uplace vlot van tafel worden geveegd. De titel van het artikel is volgens De Morgen niet sensationeel en moet samen gelezen worden met de ondertitel, die verwijst naar het extra verkeer rond Uplace. De titel vat de nota van de deskundige kernachtig samen en is een citaat uit een gesprek van de journaliste met de deskundige. Daarom staat hij ook tussen aanhalingstekens.

Verder was het volgens De Morgen niet nodig om Uplace vooraf wederhoor te geven, omdat het artikel niet gaat over Uplace maar over de politieke besluitvorming. Als iemand wederhoor had moeten krijgen, was het de minister. Dat is gevraagd, maar het antwoord was nietszeggend en werd daarom niet gepubliceerd, zegt De Morgen. Bovendien verleende de krant Uplace daags nadien een wederwoord.

De Morgen spreekt ten slotte met klem tegen dat de journaliste niet onafhankelijk zou gehandeld hebben en dat het bericht tendentiekus zou zijn. Als Uplace dat zo ervaart, is dat omdat het zelf leeft van onfris lobbywerk en die ervaring extrapoleert naar waarnemers aan de zijlijn, aldus De Morgen.

BESLISSING

De titel van een artikel kan kort en kernachtig zijn om de aandacht van de lezer te trekken, maar in dit geval geeft de titel de inhoud van het artikel te algemeen en te ongenueanceerd weer, wat de lezer een verkeerd beeld kan geven. De ondertitel, die overigens ontbreekt op de website, compenseert dat onvoldoende. Bovendien staat de titel tussen aanhalingstekens zodat hij overkomt als een citaat, maar de oorsprong van het citaat blijft voor de lezer onduidelijk. Het artikel vermeldt het citaat niet en verwijst ook niet naar een interview met de deskundige als bron ervan. Het citaat komt evenmin uit de nota van de deskundige. De Raad meent dan ook dat de titel in zijn algemeenheid overdreven en misleidend is.

Anderzijds ziet de Raad geen redenen om te twijfelen aan het onafhankelijke optreden van de journaliste in dit dossier. Dat de journaliste en de krant aandacht besteden aan de nota van de deskundige, ook al was die op het moment van publicatie ruim vier maanden oud, was - gezien de maatschappelijke en politieke discussie rond Uplace - relevant.

De Raad is ook van oordeel dat er op basis van het artikel geen noodzaak was om voor publicatie wederhoor te vragen aan Uplace. Het wederwoord dat De Morgen achteraf gaf, volstaat in dit geval.

Om die redenen is de Raad voor de Journalistiek van oordeel:

De klacht is gegrond wat de titel betreft.

Brussel, 10 september 2015